

Vallentuna bildarkiv åren 1973-2007

av Gun och Gunnar Hillbo

Rektor Josef Andersson föddes i Småland 1897 och kom till Vallentuna 1926. Han skapade i mitten av 1940-talet en liten samling fotografier för att ha som hjälpmedel i skolundervisningen. Läs mer i boken *Josef Andersson smålänningen som ägnade sitt liv åt Vallentuna*. Den utgavs år 2005 i samarbete med ABF i Vallentuna Kulturnämnds skriftserie nr 21.

År 1974 blev Gun Hillbo fast anställd på Vallentuna bibliotek. Hon fick då, bland annat, som arbetsuppgift att ta hand om Josefs fotografier. Gun hade redan hösten 1973 börjat arbeta med bildarkivet, som då endast innehöll c:a 200 bilder. De var katalogiserade i ett mycket sinnrikt klassificeringssystem som Josef själv byggt upp. Efter överlämnandet av arkivet till Kulturnämnden samarbetade han med Gun i flera år. De gjorde tillsammans bland annat en bildutställning 1975 och boken **Vallentunabilder** som gavs ut 1979. Josef var mycket aktiv ända upp i 90-årsåldern!

Av varje fotografi i arkivet gjordes en ganska stor förstoring som var arkivvänligt monterad på A4-kartongark och försedd med den viktigaste informationen samt två negativ. De senare placerades i bildarkivet respektive i kommunens arkiv. De monterade bilderna lades i boxar och sorterades ämnesvis efter det egna klassifikationssystemet. Den intresserade kunde lätt hitta bilder av t.ex. bröllop, byggnader, personer, Roslagsbanan, skolklasser och nästan allt annat tänkbart. Senare flyttades bildarken till skyddande arkiv-plastfodral i pärmar för att de inte så lätt skulle komma i oordning. Det blev med tiden många hyllmeter med pärmar. Bilderna användes i en mängd olika slags utställningar. I flera år hade Bildarkivet populära "öppet hus" en gång i månaden på lördagar under vinterhalvåret.

Under 1980-talet, när antalet bilder i arkivet hade ökat till flera tusen, överfördes bildregistret från katalogkort till en databas. Efter flera försök med olika andra registerprogram valdes det användarvänliga FileMakerPro. Det brukades då av flera svenska museer, bibliotek och andra institutioner. Omläggningen var en förberedelse för att kunna göra bildarkivet mera tillgängligt för allmänheten. Bildregistret var en relationsdatabas direkt sammanlänkad med fotograf- och klassifikationsregister.

Grannkommunerna hade inga kommunala bildarkiv, men flera av deras hembygdsföreningar inspirerades av Josefs arkivarbete och de använde hans klassificeringssystem i sina bildarkiv. Några av dessa föreningar, först och främst i Täby, tog kontakt med Gun och fick under flera år hjälp med att införa Vallentuna bildarkivs registersystem i deras stora bildsamling som innehöll över 7.000 bilder.

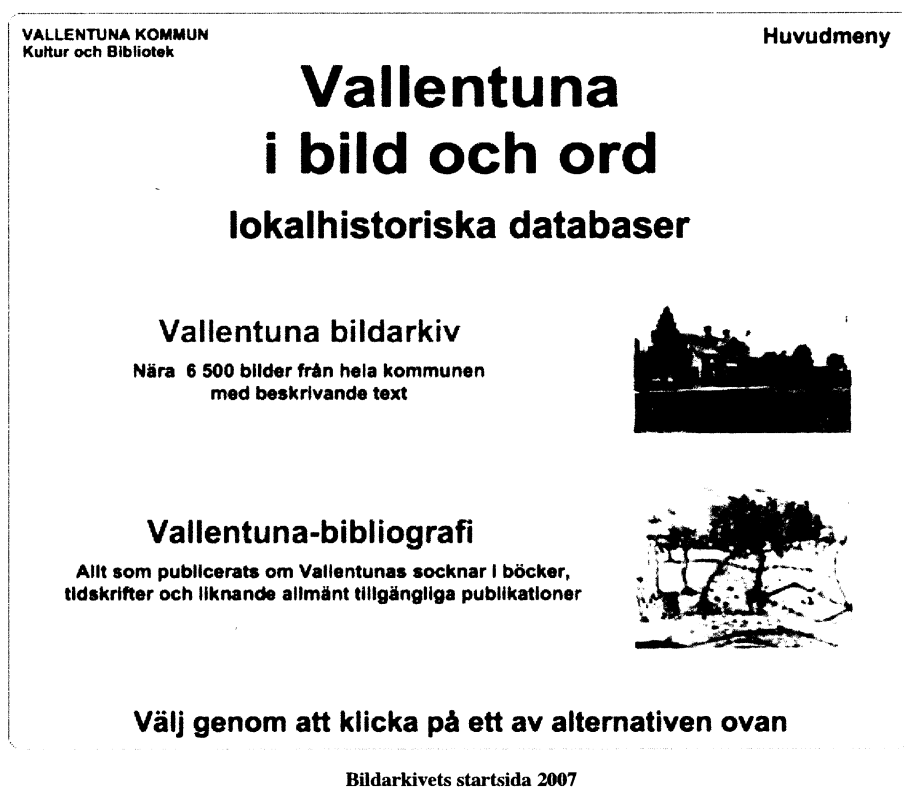
Digitalisering av de många Vallentuna-bilderna pågick i flera år och var en förutsättning för att hela arkivet skulle kunna bli tillgängligt på nätet via kommunens hemsida. Detta mål uppnåddes till slut år 2008. Vi läste in alla fotografierna i två digitala format. Dels lågupplösta (96 dpi = bildpunkter per tum) för användning på kommunens hemsida och dels högupplösta (300 dpi) för att användas som ersättning för de dittills använda fotografiska negativen.

Vallentuna bildarkivs databas kallades under Guns tid av flera olika anledningar för **Vallentuna i bild och ord**:

För det första var bilderna ofta försedda med mera kompletterande bildtexter och andra faktauppgifter än som är vanligt i andra jämförbara bildarkiv. Vallentuna bildarkiv innehåller därför väldigt mycket lokalhistoria från de senaste 150 åren. År 2008, när Gun gick i pension, fanns det 6.610 bilder i arkivet.

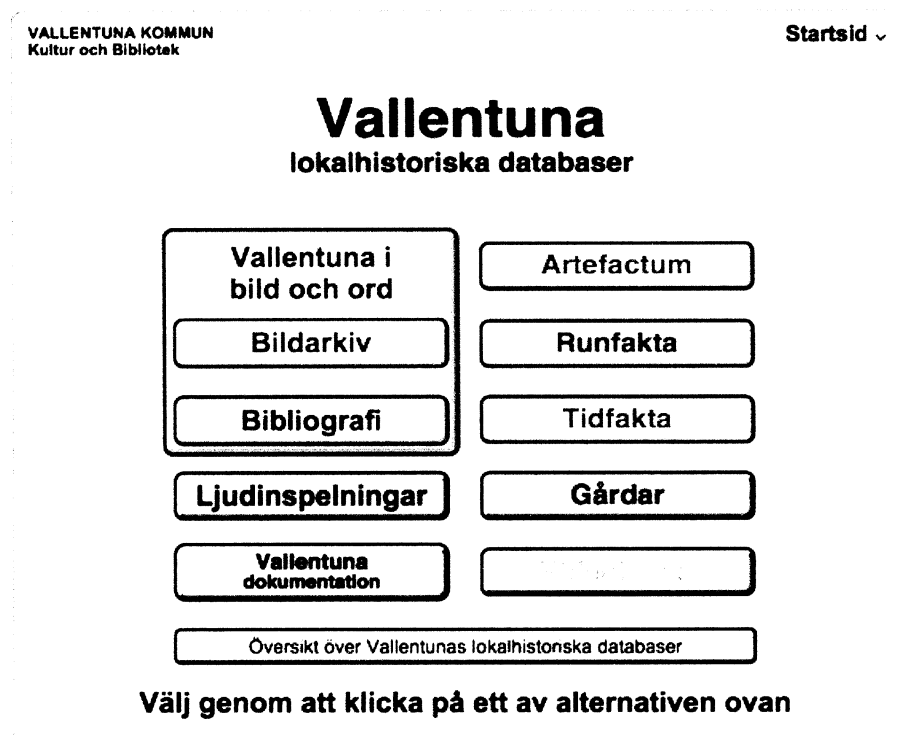
För det andra var den s.k. Vallentuna-bibliografin direkt kopplad till Bildarkivet. Den var skapad av Guns svärmor, Gunhild Hillbo, som varit chef på biblioteket i Patentverket.

Bibliografin innehåller en katalog över praktiskt taget allt som skrivits och publicerats om Vallentuna kommuns alla åtta socknar från år 1198 fram till och med år 2007. Gunhild upphörde sedan av åldersskäl att samla in dessa fakta. Det hann bli 2.642 registerposter.



Vidare fanns det 161 ljud- och videoinspelningar administrerade av Vallentuna bildarkiv. Många intervjuer, konserter, sammankomster och t.ex. program i Kulturnämndens regi finns i registren. Inspelningarna, gjorda på äldre apparater, har i stor utsträckning digitaliserats för att förbli tillgängliga i framtiden. Drygt 50 av intervjuerna, med på sin tid kända Vallentunabor, har även skrivits av som digitala texter av Gunhild Hillbo och några andra entusiaster, för att göras sökbara.

I samarbete med Svante Berg skapades dessutom bl.a. databaserna Artefactum, Runfakta och Tidfakta. De blev alla utformade på samma sätt som Bildarkivets databaser.



De lokalhistoriska databasernas startside 2007

För Gun har detta omfattande arbete, som alltså pågått i 33 år, varit mycket stimulerande och inneburit många givande kontakter. Hon har berättat om Vallentuna Bildarkiv och dess grundare i ett kapitel i boken om Josef Andersson.

Guns make, Gunnar, har under många år, tillsammans med sin bror Anders Hillbo, medverkat som teknikstöd.

2019-01-16